

SPIS TREŚCI

Wstęp – Alina Janiszewska

Przedmowa – dr Jarosław Marek Spychała

ŚWIAT W MOJEJ GŁOWIE

poznanie, złudzenie, prawda, nauka, zmienność

Rower, Alina Janiszewska

czas, przemijanie, wartość życia, świadomość, planowanie

Książka, Jarosław Marek Spychała

wyobrażenia, alternatywne światy, wybór, droga

Fotografia, Małgorzata Wolińska

wyobrażenia, marzenia, tożsamość, poszukiwanie siebie, tworzenie

Planety, Alina Janiszewska

kreacja, wyobrażenia, wrażliwość, zmysły

Ana i mgła, Alina Janiszewska

poznawanie, dostrzeganie, rozumienie rzeczywistości, tajemnica

Mieszkanie bez drzwi, Jarosław Marek Spychała

W POSZUKIWANIU KOLORÓW ŚWIATA

wspomnienie, zatrzymanie, wspólny czas, teraźniejszość

Słońce i Ana, Alina Janiszewska

samoświadomość, nauka, wiedza, doświadczenie, zmysły

O Gai i Zoi, co słyszały w ciemnościach, Jarosław Marek Spychała

dojrzewanie, konflikt, prawa natury, przemijanie, zmienność

O liściach, co nie chciały umrzeć, Jarosław Marek Spychała

życie, tożsamość, wspomnienia, doświadczenie JA, biologiczna obecność

Noc i dzień, Alina Janiszewska

zmysły, zaufanie, pomoc, odczuwanie, piękno

Kolory, Dorota Kubicka

W WIELKIM ŚWIECIE

praca, poświęcenie, altruizm, wybór, wdzięczność

Marzenia, Aleksandra Lewandowska

empatia, zrozumienie, otwartość, samotność, przynależność do grupy

Każdy jest skądś..., Dorota Kubicka

inny/obcy, zrozumienie, otwartość, bezsilność, wędrówka

Schody, Alina Janiszewska

zmiana, sprawiedliwość, równowaga, mądrość, posiadanie

Lustra, Alina Janiszewska

Opis wybranych metod i technik – Alina Janiszewska, Małgorzata Hypś-Wolińska

Biogramy

Bibliografia

Indeks słów kluczowych

Fragment książki

Słońce i Ana

Alina Janiszewska

Słońce zatrzymuje się na wielkim szkle okna. Wygląda jak żółty ogień schwytyany w akwarium na tle niebieskiego nieba. Zagląda do pudełka, które składa się trzech ścian, podłogi, sufitu. Takich pudełek jest więcej. Jedne są mniejsze, inne słabiej doświetlone, jeszcze inne wysoko, blisko chmur, a jeszcze inne tuż przy ziemi. A pudełko często jest jeszcze w innym pudełku. Flesz słońca pozwala wejrzeć i zatrzymać w kadrze taki oto pudełkowy obrazek. *Pstryk!* To kuchnia. *Pstryk!* Esti stoi przy stole i dzieli świat oraz słowa na czynniki pierwsze: krople rosy, ziarno żyta i soli, rodzynki, żołądziejce, sekundy, m-i-o-d-o-w-n-i-k. I robi to całkiem sprawnie. *Pstryk!* Rob łączy te składniki, miesza, ugniata w ciasto, przekłada do formy, dokłada ognia. Parę minut i już. Robi to całkiem, całkiem dobrze. *Pstryk!* Ciasto staje się! I jest. I pachnie. I wypełnia sobą kuchnię.

Pstryk! Tylko Ana nie, nie może. Nie daje. Nie zabiera. *Pstryk!* Słońce rzuca cień krzesła na ścianę. Jest większe, skrzywione i chwieje się na jednej nodze.

Pstryk! Rob układa ciasto na talerzu i mówi:

– Jedz! Smacznego.

Pstryk! Esti robi to, co robiła wcześniej, dzieli zębami ciasto na małe cząsteczki. *Chrup*, znika też kawałek miodowego słońca. *Chrup*, znika cała reszta. *Pstryk!* A Ana nie, nie zjada słońca.

Pstryk! Noc zamyka kuchnię.

Pudełko znika.

Słowa kluczowe: wspomnienie, zatrzymanie, wspólny czas, teraźniejszość

Cytaty

„Jakie są rzeczy naprawdę? Co to w ogóle za pytanie – obruszy się niejeden – przecież są takie, jakie widzimy! Naturalne i oczywiste przekonanie, wyjaśnienie. Ale w rzeczywistości, my, jako ludzie dorośli, już ,nie widzimy rzeczy, lecz ,wiemy rzeczy (...)”.

Jarosław Marek Spychała, *Jaskinia. Droga Rebeliantów*, Wydawnictwo Tako, Toruń 2019, s. 35.

„Świat składa się z punktów widzenia, ja jestem jednym z nich. Będę opowiadać, opowiadać o nich (...)”.

Olga Tokarczuk, *Anna In w grobowcach świata*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2020, s.7.

I. **Ćwiczenia wprowadzające**

Praca z obrazami (zdjęciami), plakat, burza mózgów

Uczestnicy i uczestniczki prezentują sobie nawzajem zdjęcia rodzinne przyniesione z domu. Opowiadając, co przedstawiają, wyjaśniają dlaczego są dla nich ważne. Następnie wspólnie przygotowują plakat ze zdjęciami, które łączą symbolami, słowami, obrazami, itp. Podczas oglądania efektów pracy każdy indywidualnie zapisuje słowa – skojarzenia na karteczkach i przyczepia je wokół plakatu. Następnie, na ich podstawie, wszyscy wymyślają tytuł powstałej pracy.

II. **Ćwiczenia rozwijające refleksję**

1. Praca z tekstem, dyskusja, drama (poza)

Uczniowie i uczennice zastanawiają się, co wspólnego mogą mieć zdjęcia z poznanym tekstem. Następnie każdy indywidualnie wchodzi w rolę wybranego przez siebie elementu świata przedstawionego (poza głównymi bohaterami/bohaterkami). Po przybraniu odpowiedniej pozy chętne osoby odpowiadają na pytania:

Kim jestem?

Co widzę?

Co słyszę?

Co myślę?

Nad czym się zastanawiam?

(Uwagi organizacyjne: osoby wypowiadają się w 1. osobie liczby pojedynczej, pytania warto wcześniej zapisać na tablicy.)

2. Praca z tekstem, rutyna myślenia krytycznego *Most*, technika niedokończonych zdań

Po przeczytaniu tekstu *Słońce i Ana* uczniowie i uczennice, podzieleni na zespoły, z własnych ciał oraz z dostępnych przedmiotów w Sali, układają „pudełkowy świat”.

Po prezentacji efektów pracy wszyscy wypisują na tablicy w trzech kolumnach do słowa *pudełko*:

- skojarzenia,
- pytania,
- metaforę/porównanie.

Następnie każdy indywidualnie kończy zdanie: *Pudełko to...*

Uczestnicy i uczestniczki poszukują w tekście także innych symboli, określając ich rolę w utworze.

3. Drama (rola reportera)

Nauczyciel/nauczycielka wchodzi w rolę dociekliwego reportera/reporterki, a pozostali – w postaci z utworu albo inne wymyślone osoby (np. rodziców, nauczyciela/nauczycielki bohaterów/bohaterek, sąsiadów/sąsiadek) i zadaje im różne pytania na temat Any. Próbuje się dowiedzieć, dlaczego dziewczynka nie zjadła słońca.

Po wyjściu ról uczestniczki i uczestnicy zastanawiają się:

Co się dzieje z Aną?

Dlaczego Ana nie zjadła słońca?

Skąd czerpalicie wiedzę, odpowiadając na pytania?

Czy trzeba znać odpowiedzi na każde pytanie? Dlaczego?

III. Pytania do dyskusji

Jak sądzisz, czy wszyscy postrzegamy tak samo otaczającą nas rzeczywistość?

Od czego zależy to, że pewne rzeczy/sprawy zapadają nam w pamięć, a inne nie?

Czy fakt, że tworzymy jakąś wspólnotę, wpływa na nasze postrzeganie świata i wszelkich zdarzeń?

Czy wspólny czas to także wspólne wspomnienia (identyczne)?

Dlaczego nie każda teraźniejszość przechodzi w barwne, intensywne wspomnienie?

Skąd mamy pewność, że to, co pamiętamy, to n a s z e wspomnienie?

Czy zdarzyło ci się kiedyś pomyśleć „Trwaj chwilo, jesteś taka piękna!”? Pamiętasz, co wtedy czułaś/czuleś?

IV. Ćwiczenie podsumowujące zajęcia

Drama, rzeźba dostawiana

Uczniowie i uczennice zapisują na tablicy przesłanie związane z zajęciami.

Następnie tworzą wspólną rzeźbę, pokazując wymyślone hasło. Na środek sali wychodzi jedna osoba i kolejno dołączają do niej inne, łącząc się jednym elementem (np. poprzez dotknięcie butów). Kiedy wszyscy już uznają, że rzeźba jest gotowa, zastygają na kilka sekund. Nauczyciel/nauczycielka „zrobi zdjęcie”, mówiąc *Pstryk!*. Jest to także znak kończący zajęcia.